

Така діяльність музею уможливорює поєднання теоретичних знань з практичною діяльністю людини, привчає учнів спостерігати й аналізувати факти, робити висновки та формувати власне ставлення. А головне — маючи перед очима експонати, зібрані іншими школярами, з'являється бажання залишити свій слід в історії своєї школи, населеного пункту, країни, а отже, вирости патріотом.

Список літератури:

1. Ананьев В.П., Потапов А.Д. Основы геологии, минералогии и петрографии: учеб. для вузов. Москва : Высш. Шк., 1999. 303 с., С. 8.
2. Можливості шкільного мінералогічного музею у розвитку творчої самодіяльності учнів. URL: <http://www.museum.dp.ua/article0181.html> (дата звернення: 23.10.2020).

ВЗАЄМОДІЯ МУЗЕЇВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЗІ ШКІЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ ЗАКЛАДАМИ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Оксана Глушко,

молодший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ,
e-mail: glushko.oks74@gmail.com

В останні роки можна спостерігати процес інтенсифікації освітньої діяльності як у музеях світу так і в польських музеях зокрема. Сучасні музеї все частіше пропонують культурні та освітні програми та заходи, направлені на розвиток в учнів ключових компетентностей, сприяють розвиткові в дітей креативного та інноваційного мислення. Особливу увагу в цьому контексті необхідно звернути на розвиток і функціонування «музеїв для дітей та молоді» або «наукових центрів», кількість яких щороку збільшується. Можна стверджувати, що роль му-

зеїв цього типу в освіті дітей значно зросла й це є сучасною тенденцією розвитку музейної педагогіки.

Діяльність таких музеїв та наукових центрів, з активним залученням сучасних технологій, інтерактивних виставок, з експериментальною діяльністю спрямована на безпосередню участь відвідувачів у процесі навчання, що поліпшує його ефективність. Музеї для дітей та молоді створюють культурний та відкритий простір для навчання через досвід. Вони значною мірою сприяють поширенню науки та наукових знань серед молоді, розвиткові творчого потенціалу та фантазії, вчать раціональному та критичному мисленню, ознайомлюють зі світовою культурною спадщиною.

Музей — це важливий культурний та освітній центр, що в сучасних умовах активно розвивається як навчальний заклад. У музеях для молоді предмети перебувають у розпорядженні відвідувачів музею, виконуючи таким чином функцію навчання та розваги. Зберігаючи та демонструючи твори мистецтва та предмети повсякденного життя, музеї дають змогу дізнатися про різноманітні культури, про закони науки і, отже, сприяти порозумінню між народами, спонукають відвідувачів до пізнання світу, до кращого розуміння самого себе.

Наприклад, Музей для дітей при Державному етнографічному музеї у Варшаві (Muzeum dla dzieci w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, пол. м.), який було створено в 2012 р., був першим етнографічним музеєм для дітей у Польщі. Це сучасне, надихаюче місце, де відбувається невимушений діалог з відвідувачем. У спеціально спроектованому просторі діти відкривають для себе багатство культур як традиційних, так і сучасних. У музеї також є бібліотека зі старовинними стародруками та кінотеатр. Музей для дітей було створено як «відкритий», сучасне місце, у якому дитина почувається рівноправним партнером із дорослим. Основою, на якій музей для дітей базує свою діяльність, є колекція Державного етнографічного музею у Варшаві. Зібрана колекція спонукає відвідувачів до розмови про традицію та історію, краще зрозуміти різноманітність світу. Специфіка такого роду музеїв полягає в тому, що саме презентація предметів, і, перш за все, вибір тем, відрізняє їх від інших

музеїв. Отже, музей для дітей та молоді здатен формувати особистісне емоційне ставлення до експонатів, створювати відповідні умови для формування світогляду, творчих здібностей, спонукати дітей шукати власні відповіді.

Культурні заходи відбуваються кілька разів на місяць, серед них: майстер-класи та семінари, тематичні зустрічі, благодійні акції, ярмарки, концерти, зустрічі з авторами книг для дітей, анімація, ігри для дітей. Освітні програми розроблено для всіх вікових груп (від дошкільників до старшокласників, молоді та дорослих) [3].

Хочемо зазначити, що музеї для дітей та молоді мають значний освітній потенціал. У музеях цього типу застосовують різні форми діяльності: шкільні поїздки, фестивалі, засідання клубів, програми для молоді, сімейні виставки тощо. У зв'язку зі світовим викликом, пов'язаним із пандемією COVID-19 музеї пропонують онлайн-навчання, проведення онлайн-уроків, можливість відвідувати виставки віртуально, в аудіоверсії, польською мовою жестів, навчальні відео, цікаві завдання, завдяки чому можна творчо проводити час вдома [1].

Музеї для дітей та молоді — це нешкільні заклади, але їх пропозиції спрямовані на цільову групу — «клієнтів», яких їм «надають» школи. Тому співпраця цих установ має бути взаємною, доповнюючи одне одного [4]. Діти та молодь сприймають навчання в музеї як дружнє та цікаве, хоча його часто проводять у межах обов'язкової освіти (шкільної поїздки). Музей створює можливість для підготовки дитини чи молодої людини до активної участі в культурі та соціумі. Це водночас сприяє формуванню соціальних компетентностей та соціалізації.

Що стосується функціонування наукових центрів для дітей та молоді, то вони мають конкретні цілі, на які вказують характер і спрямованість їх діяльності. До прикладу, під час відвідування Наукового центру імені Коперника у Варшаві (Centrum Nauki Kopernik, пол. м.) діти мають можливість не лише ознайомитися з різними винаходами, а й безпосередньо перевірити їх дію на практиці. У музеї розроблено освітні програми для дітей різного віку: від 5 до 18 років. На виставках Наукового центру Коперника діти створюють ситуації,

які є неможливими в повсякденній шкільній практиці. Хочемо наголосити, що музеї цього типу започатковують перші контакти дітей різного віку та молоді з наукою. У науковому центрі функціонує клуб юного дослідника, майстерня, експериментальна зона, планетарій, відбуваються виставки, майстер-класи тощо [2].

Науковий центр імені Коперника у Варшаві, використовуючи сучасні технології, інтерактивні покази, через безпосередню взаємодію дітей з експонатами ознайомлює їх з різними винаходами, допомагає зрозуміти закони науки, сприяє розвиткові нестандартного та критичного мислення. Зокрема, у межах освітньої програми ESERO Європейського космічного агентства ESA (польським партнером програми є Науковий центр Коперника) молодь має змогу отримати знання про космос, розвинути інтерес до науки в контексті освоєння космосу. Отже, Центри науки в Польщі в останні роки розвиваються динамічно. Їх кількість та популярність серед відвідувачів, особливо дитячої аудиторії, свідчить про необхідність таких установ, які пристосовані до часу та потреб сучасної людини, що живе на межі нової цифрової цивілізації.

Таким чином посилення та подальший розвиток освітньої функції музеїв є важливим завданням на майбутнє цих установ у Польщі, особливої уваги в цьому контексті потребують музеї для дітей та молоді та наукові центри.

Список літератури:

1. Локшина О.І., Глушко О.З., Джурило А.П., Кравченко С.М., Нікольська Н.В., Тименко М.М., Шпарик О.М. Відповідь світової спільноти на виклики COVID-19 в освіті (лютий-травень 2020 р.). Київ, 2020. URL : http://undip.org.ua/news/library/zbirniki_detail.php?ID=9918
2. Centrum Nauki Kopernik. Z uczniami w Koperniku. URL: <https://www.kopernik.org.pl/ru/obrazowanie>
3. Muzeum dla dzieci, Dla szkół. URL: <https://ethnomuseum.pl/muzeum-dla-dzieci/>
4. Pater R. Edukacja muzealna — muzea dla dzieci i młodzieży Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. 2016. 228 s.